

SENIORPOLITISKT MANIFEST

Centerpartiet

INNEHÅLL

Inledning	3
Äldre i arbetslivet	4
Ekonomisk trygghet	5
Ett tryggt och tillgängligt samhälle	6
Seniorers inflytande	7
Bostäder	8
Hälso- och sjukvård	9
Äldreomsorg	10
Förebyggande hälsovård och tandvård	12
Digitalisering och välfärdsteknik	13
Kultur	14

INLEDNING

En stor och växande andel av Sveriges befolkning är seniorer. I Sverige finns idag över två miljoner människor som är 65 eller äldre, vilket är en ökning med cirka 300 000 jämfört med 2010. År 2050 beräknas antalet 85-åringar och äldre fördubblas jämfört med idag.

På flera sätt har seniorer det bättre jämfört med tidigare generationer. Många av dagens seniorer känner sig friskare och är mer aktiva än förr. Seniorers livserfarenhet och kompetens gör dem till en stor tillgång för samhället och arbetslivet, samt gör att man i många fall vill arbeta längre.

Samtidigt finns det mycket som behöver bli bättre. Många äldre – inte minst ensamstående kvinnor – lever i ekonomisk utsatthet till följd av låga pensioner. En ofrivillig ensamhet är ett stort problem för många äldre, vilket har förvärrats genom den isolering som pandemin har inneburit. Det behövs en nära och mer tillgänglig vård och äldreomsorg, fler förebyggande hälsoinsatser för äldre, en tryggare vardag, bättre stöd för den som vårdar en anhörig, möjligheter att arbeta även efter 65 år och fler bostäder för äldre.

I detta manifest presenterar vi centerpolitik som kan förbättra villkoren för seniorer. Centerpartiet har en politik för mer trygghet, en starkare välfärd och ökad valfrihet. Grunden i vår politik är alla människors lika värde och frihet samt att ge varje människa kraft. Dessa grundläggande värden är viktigt för alla, inte minst för alla seniorer i vårt land. Vi vill att Sverige ska vara ett av världens bästa länder att åldras i.

ÄLDRE I ARBETSLIVET

Dagens äldre är friskare och lever längre än tidigare generationer vilket innebär att många vill arbeta långt upp i åren. Ett långt arbetsliv innebär att man kan bidra med mycket erfarenhet och kompetens på arbetsmarknaden. Det leder också till en högre livsinkomst och bättre pension. Men många människor som vill fortsätta att arbeta länge kan idag inte alltid göra det. Det beror bland annat på åldersdiskriminering på arbetsmarknaden, och på bristande möjligheter att växla karriär.

Åldersdiskriminering börjar tidigt - enligt en Novus-undersökning är den genomsnittliga åldern då människor upplever diskriminering på grund av sin ålder 48 år. I åldersgruppen 56 - 64 år hade 90 procent av de jobbsökande någon gång upplevt att de blivit bortprioriterade på grund av sin ålder, enligt samma undersökning.

Åldersdiskriminering är, i likhet med all annan diskriminering, något som inte ska accepteras av samhället. Men diskriminering på grund av ålder är dessutom ohållbart ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Behovet av kvalificerad arbetskraft är stort och väntas öka framöver. Samtidigt måste fler människor arbeta längre upp i åren, inte minst för att klara välfärdens finansiering. Fler som jobbar längre är dessutom den viktigaste åtgärden för att långsiktigt höja pensionerna. Att samhället blir bättre på att ta tillvara äldres erfarenhet och kompetens samt ge fler möjlighet att arbeta längre är därför en helt central framtidsfråga.

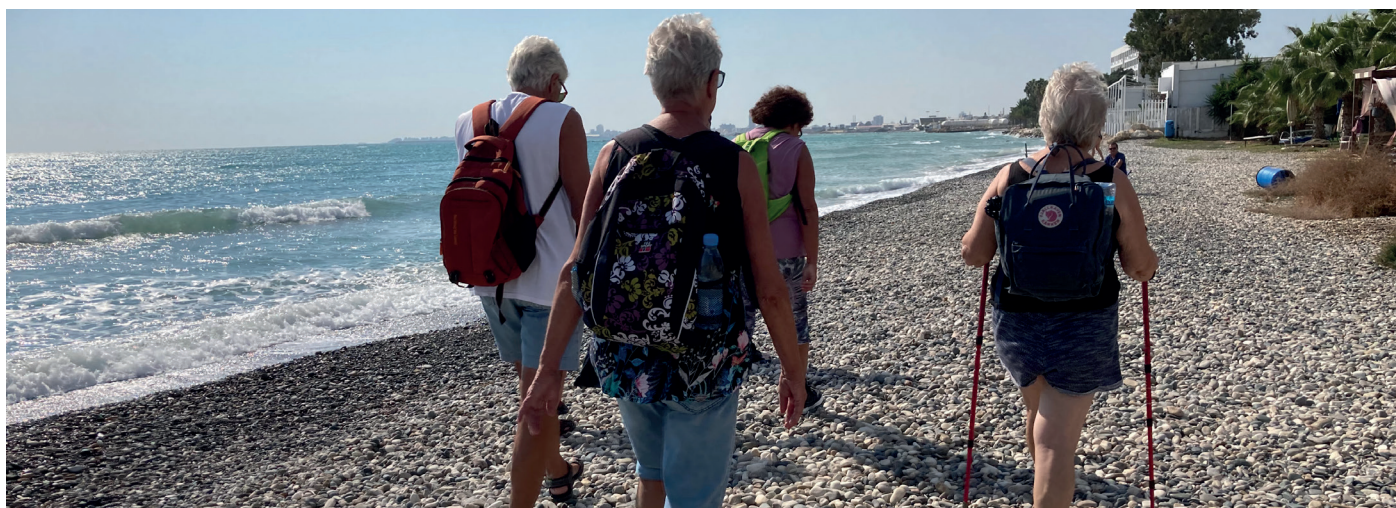
Centerpartiet har under mandatperioden bl a fått fram:

- En historisk ny överenskommelse på arbetsmarknaden som bland annat ska ge anställda bättre möjligheter att kompetensutvecklas på arbetsplatsen och öka möjligheten att vidareutbilda sig längre fram i livet.
- Åldersgränsen för att studera inom CSN har samtidigt höjts.

Centerpartiet vill framåt:

- Samhället måste se att äldre arbetskraft är en tillgång och ta tillvara på all den kunskap och kompetens äldre innehar.
- Attityderna till äldre på arbetsmarknaden måste bli mer respektfulla och inkluderande. Åldersdiskriminering måste motverkas kraftfullt.
- Se stimulanser för att fler seniorer ska kunna arbeta längre, bland annat genom lägre arbetsgivaravgifter för äldre och ett flexibelt arbetsliv.

EKONOMISK TRYGGHET

De ekonomiska villkoren bland Sveriges pensionärer varierar. Många pensionärer har det förhållandevis gott ställt, medan andra lever med mycket små ekonomiska marginaler och har svårt att betala för grundläggande behov såsom bostad, mat, kläder och läkemedel.

Centerpartiet har ända sedan det nya pensionssystemet infördes arbetat för att stärka grundskyddet för dem med de allra lägsta pensionerna. Det är viktigt att säkerställa en grundnivå för pensionerna som ger en värdig livskvalitet. Samtidigt behöver pensionsnivåerna höjas generellt.

Den grupp äldre som idag lever i ekonomisk utsatthet till följd av låga pensioner utgörs ofta av ensamstående kvinnor. Kvinnors totala pension är mer än 30 procent lägre än mäns. Därför är det angeläget att verka för mer jämställda pensioner.

Sveriges nuvarande pensionssystem bygger på arbete och är följsamt med tillväxt, sysselsättning och demografisk utveckling. Centerpartiet värnar om principerna i det nuvarande systemet, som bygger på att varje generation finansierar sina egna pensioner och att kapitalet är tryggt från finanspolitiska prioriteringar.

Den pensionsöverenskommelse för långsiktigt höjda och trygga pensioner från 2017 innebar viktiga reformer som höjd pensionsålder, förstärkt grundskydd genom höjd garantipension och höjt tak bostadstillägget samt åtgärder för mer jämställda pensioner. Centerpartiet arbetar målmedvetet med genomförandet av pensionsöverenskommelsen.

Under mandatperioden har bland annat följande genomförts:

- År 2020 höjdes garantipensionerna och taket i bostadstillägget, vilket innebär en inkomstförstärkning med upp till ca 1000 kronor per månad för de mest utsatta pensionärerna.
- Budgeten 2020 innebar sänkt skatt för personer över 65 år som har inkomster över ca 17 000 kronor per månad. För lägre inkomster är skillnaden borta sedan 2018. Detta berörde en miljon pensionärer.
- I budgeten för 2021 ökade skattesänkningen för de som under året fyller 66 år. En skattereduktion för förvärvsinkomster införs också år 2021. Det innebär att de med lön och socialförsäkringar, inklusive pension, får en skattereduktion. Skattereduktionen är lägre för låga inkomster och trappas upp med högre inkomster tills den maximala nivån om 1 500 kronor är nådd.
- Det inkomstpensionstillägg som finansieras via statsbudgeten var ett steg för att på kort sikt öka det så kallade respektavståndet mellan de som helt och hållet arbetat ihop sin pension och de

som behöver ett litet eller stort tillskott av garantipension.

- Likvärdig beskattning vid generationsväxling i familjeföretag.

Centerpartiet vill framåt:

- Aktivt verka för långsiktigt höjda och trygga pensioner.
- Så snart som möjligt ersätta inkomstpensionstillägget med en långsiktigt hållbar höjning av pensionerna som ligger inom ramen för pensionssystemet.
- Se över hur grupper med låga pensioner kan ges bättre villkor, antingen i befintligt system eller genom tillfälliga åtgärder beroende på skälet till den låga pensionen. Det kan t ex ske genom att höja grundavdraget för att minska skatten för dem med låg pension.
- Verka för mer jämställda pensioner.

ETT TRYGGT OCH TILLGÄNGLIGT SAMHÄLLE

På många sätt är Sverige ett tryggt land att åldras i. Men den grova brottsligheten och ungdomsbrottsligheten som sprider sig skapar otrygghet runtom i hela landet, särskilt inom vissa utsatta områden. Det finns även personer och organiserade ligor som riktar in sig på att begå brott mot utsatta äldre. Ofta handlar det om att på olika sätt lura sig till att bli insläppt i någons hem i syfte att stjäla kontanter, kontokort och värdesaker. Men även olika former av bedrägeribrott ökar i snabb takt.

Många äldre personer upplever också otrygghet kopplat till bristande tillgänglighet. Det handlar dels om hinder i de fysiska miljöerna som människor rör sig i. Dels om dålig tillgänglighet kopplat till försämrade kontanthantering och posthantering.

Centerpartiet anser att människors oro måste tas på allvar. Därför är arbetet mot brottslighet en mycket prioriterad fråga framöver. Polisen måste ha en god förmåga att skydda äldre från att utsättas för brott var de än bor i landet.

Centerpartiet har under mandatperioden:

- Fått fram ökade resurser till Polis och andra rättsvårdande myndigheter. Rättsstaten och den polisiära närvaron ska stärkas i hela landet bland annat genom 10 000 ytterligare polisanställda till 2024. Polisen ska säkerställa att det finns regelbundet närvarande polis i alla Sveriges kommuner
- En nationell trygghetsberedning har inrättats. Den ska i likhet med Försvarsberedningen – som har till uppdrag att planera inriktningen av totalförsvaret – genom breda överenskommelser underlätta för Polisen och övriga rättsvårdande myndigheter

Centerpartiet vill framåt:

- Det behöver läggas mer kraft på levande, trygga och attraktiva miljöer där människor bor. På så sätt skapas färre tillfällen som lockar till brott
- Skärpa arbetet mot olika former av vardagsbrottslighet. Systematiska stölder ska straffas hårt och straffrabatten ses över.
- Säkerställa att brott mot äldre förebyggs och utreds effektivt i hela landet
- Säkerställa tillgången till mötesplatser och allmänna samlingslokaler som kan fungera som en demokratisk infrastruktur.

- Det finns ett stort ansvar för kommunerna att garantera tillgängligheten för äldre i den fysiska miljön.
- Det skall vara lättare att få tillstånd för kameraövervakning i kollektivtrafiken
- Slå fast en grundnivå i alla delar av Sverige för kontanthantering
- Se över postservicen i hela landet för att garantera en acceptabel nivå

SENIORERS INFLYTANDE

I såväl den svenska riksdagen som i andra nordiska parlament är ledamöter mellan 30 - 64 år klart dominerande. Såväl yngre som äldre riksdagsledamöter är betydligt mer ovanliga.

Att alla människor har samma möjligheter till inflytande är viktigt ur flera aspekter. För äldre handlar det om möjligheten att påverka politiska beslut av betydelse för seniorer på nationell, regional och kommunal nivå. Det är också en fråga om den enskilda människans inflytande i mötet bland annat med sjukvård och äldreomsorg.

Centerpartiet har under mandatperioden:

- Verksamheten i det nationella seniornätverket har utvecklats starkt, samtidigt som nya regionala seniornätverk har byggts upp.
- Fått fram att patientens rätt till information och rätt att välja värnas och utvecklas.

Centerpartiet vill framåt:

- Öka representationen av seniorer i folkvalda församlingar. För att detta mål ska uppnås krävs ett målmedvetet arbete såväl av nomineringskommittéer som av de stämmor som beslutar om valsedlarnas sammansättning.
- Öka dialogen med olika seniora pensionärsorganisationer på nationell, regional och kommunal nivå
- Det ska vara en viktig uppgift för centerpartiets politiska grupperingar på nationell, regional och lokal nivå att ha en aktiv dialog med centerpartiets nationella och regionala seniornätverk

BOSTÄDER

I dag råder underskott på bostäder i nästan hela Sverige. I vissa av Sveriges landsbygder är marknaderna svaga. På andra håll är det byggregler och byråkrati som står i vägen. Också behovet av fler bostäder för äldre är stort, men ser olika ut i olika delar av landet. Fler äldre är i dag friskare och mer aktiva än vad som var fallet för ett antal decennier sedan. Detta innebär att behoven av bostäder för äldre sannolikt kommer att variera mer.

Det finns inlåsnings effekter för äldre som vill förändra sitt boende som beror på skattemässiga hinder. Många äldre vill flytta till en mindre och mer tillgänglig bostad, till exempel i centralorten, då de kanske bor i en villa utanför centrum. För att detta ska bli möjligt behövs på vissa platser fler billiga och mindre lägenheter. Det behöver både byggas nytt men också behöver flyttkedjorna komma igång. Många gånger är betalningsförmågan låg bland de äldre grupperna i förhållande till de höga hyror som nyproducerade bostäder innebär. På vissa platser är det svårt att sälja och äldre sitter kvar i alldeles för stora opraktiska dyra hus och barnfamiljer tvingas bo i mindre bostäder.

Centerpartiet har under mandatperioden:

- Centerpartiet har drivit på för privat initiativrätt och arbetat för modernare byggregler, i syfte att göra bostadsbyggandet snabbare och billigare.
- Varit med och drivit igenom en ny boendeform för äldre – biståndsbedömt trygghetsboende.
- Fått fram beslut om att strandskyddslagstiftningen behöver göras om i grunden genom en ökad differentiering. En utredning har lagt fram ett antal konkreta förslag bland annat för att kunna bygga strandnära för olika generationer i staden och på landet.

Centerpartiet vill framåt:

- Genomföra omfattande regelförenklingar för att förenkla och förkorta planprocessen och därmed göra byggandet snabbare och billigare.
- Kommunerna har ett stort ansvar för särskilda boendeformer för äldre. Men också för att planera för de behov som kommer att uppstå i ordinarie bostadsbestånd.
- Det behöver bli enklare för äldre att flytta till en mindre och mer tillgänglig bostad. En grundläggande standard för vad ett trygghetsboende ska innehålla bör slås fast, och leda till ett typgodkännande i hela landet.
- Göra det enklare för äldre att flytta till en mindre och mer tillgänglig bostad, bland annat genom att se över flyttskatten
- Bygg om och anpassa befintliga bostäder så att de passar äldre

- Öka tryggheten i våra bostadsområden. En viktig trygghetsaspekt när det gäller byggandet av bostäder för äldre kan till exempel handla om att planera så att trygghets- och seniorbostäder inte ligger allt för långt bort från serviceinrättningar och vårdcentraler. Tillgången till kommunikationer är också viktigt.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Medellivslängden ökar och andelen äldre i befolkningen växer. Äldre är idag betydligt friskare än vad än deras föräldrar var vid samma ålder och många lever ett aktivt liv. Samtidigt ökar gruppen äldre som har ett omfattande behov av vård och omsorg. Det ställer nya krav på både hög kvalitet och effektivitet.

Svensk sjukvård håller generellt en mycket hög kvalitet, men det finns flera brister som vi behöver råda bot på. Bristande tillgänglighet har varit ett problem i vården under lång tid. Den stora belastningen som coronapandemin medfört och som lett till att viss planerad vård har fått skjutas framåt, har dessutom förvärrat situationen.

Medarbetarna utgör sjukvårdens ryggrad och är grunden till att upprätthålla kvalitet och tillgänglighet i vården. Men idag råder brist på utbildad personal. Samtidigt som vården behöver rekrytera fler, krävs insatser för att få anställda att vilja vara kvar.

En väl utbyggd och tillgänglig primärvård är grunden för en fungerande sjukvård. För äldre och multisjuka patienter är det extra viktigt med en tillgänglig primärvård och en fast läkarkontakt. Men många äldre personer hamnar idag i kläm mellan olika system och alltför många saknar en fast läkarkontakt. Centerpartiet har varit pådrivande i att få till den primärvårdsreform som nu planeras. För att sjukvården ska klara skiftet mot en närmare vård, krävs fler fasta läkare och stärkta möjligheter att driva mottagningar på glesbygden.

Centerpartiet har under mandatperioden:

- Sett till att en ny primärvårdsreform ska införas och rätten till en fast läkarkontakt säkras
- Verkat för stärkta kvalitetskrav i sjukvård och äldreomsorg
- Fått fram kraftigt ökade resurser till regioner och kommuner för att de ska kunna klara sina sjukvårdsåtaganden genom pandemin
- Säkrat kraftfulla satsningar på ökade utbildningsmöjligheter för personal inom äldreomsorgen samt särskilda satsningar på karriärmöjligheter för sjuksköterskor.

Centerpartiet vill framåt:

- Hemsjukvård, också på särskilt boende, ska innebära samma höga kvalitet och individuella bedömning som all annan vård.
- Att den primärvårdsreform som genomförs ska ha målet att 90 procent av befolkningen ska ha en fast vårdkontakt inom fem år. Göra det enklare för läkare att driva små mottagningar för att öka tillgängligheten av vård i hela Sverige. Alla som önskar det ska få en fast läkarkontakt
- Att utbildningen av specialister i allmänmedicin prioriteras.
- Införa ett nationellt system för småskalig hälso- och sjukvård på gles- och landsbygd och socioekonomiskt utsatta områden ska skapas genom samfinansiering mellan staten och regionerna.
- Öka den geriatriska kompetensen i primärvården.
- Verka för att fler vårdcentraler har särskilda äldrevårdsmottagningar som är specialiserade på äldre och äldres behov av vård.
- Korta vårdköerna genom att stärka patientmakten och införa fritt sjukhusval.
- Införa en rätt till fortbildning för personalen i vård och omsorg.
- Se en starkare nationell samordning av kvalitetsuppföljning, kvalitetsdata och kvalitetsinformation i den kommunala hälso- och sjukvården
- Säkerställa en mer jämlik tillgång till hjälpmedel och läkemedel genom att kommuner och regioner tar fram gemensamma riktlinjer för regler och avgifter.

ÄLDREOMSORG

Idag är över två miljoner svenskar 65 år eller äldre. År 2050 beräknas gruppen 85-plus vara dubbelt så stor som idag. Det är en enastående utveckling, samtidigt som det innebär stora utmaningar för välfärden - inte minst kopplat till finansieringen. I synnerhet små kommuner med svag befolkningsutveckling kommer att få allt svårare att klara finansieringen av äldreomsorgen.

En stor utmaning för såväl dagens som framtidens äldreomsorg är att klara kompetensförsörjningen. Det råder redan idag stor brist på undersköterskor och behovet kommer att växa kraftigt framöver. Samtidigt anställs idag medarbetare i äldreomsorgen utan relevant utbildningsbakgrund.

För de äldre som har hemtjänst finns ett stort behov av att skapa bättre kontinuitet. Men idag är det inte alls ovanligt att äldre har motsvarande en skolklass av människor som kommer in i deras hem en vanlig månad. Människor den äldre inte känner, eller inte ens känner igen. De anställda gör så gott de kan, men kontinuiteten och tryggheten måste förbättras.

Många omsorgsmöten sker inte med vård- och omsorgspersonal, utan med en nära anhörig. Nästan var femte person i vuxen ålder - oftast en kvinna - vårdar, hjälper eller stödjer en närstående. Rollen som vårdande anhörig är mycket viktig men innebär ofta en tung arbetsbörda. Att dessa anhörigvårdare får stöd spelar roll både för den äldres omsorg som deras egna hälsa.

Centerpartiet har under mandatperioden:

- Drivit på för bättre villkor för äldreomsorgen. Ett viktigt exempel är att kommuner under 2021 får ett tillskott med 4 miljarder kronor årligen för att stärka äldreomsorgen, samtidigt som Äldreomsorgslyftet tillförs ytterligare 1,7 miljarder.
- Sett till att personer som jobbar inom äldreomsorgen får sin undersköterskeutbildning på betald arbetstid och erbjuds samtidigt tillsvidareanställning.
- Fått fram förslag om ett särskilt RUT-avdrag för äldre, för att öka äldres möjligheter att själva fatta beslut om vilka tjänster som ska utföras i det egna boendet.
- Drivit igenom att en ny äldreomsorgslag ska utredas

Centerpartiet vill framåt:

- Öka kompetensen i äldreomsorgen. Utbildning för omsorg och omvårdnad ska krävas för anställning i äldreomsorgen, och innan 2030 bör alla som arbetar med omvårdnad i svensk äldreomsorg minst ha en undersköterskeutbildning.
- För att öka kontinuiteten i hemtjänsten vill vi sätta ett långsiktigt mål om maximalt 10 medarbetare per hemtjänsttagare.
- Att det ska finnas fasta sjuksköterskor knutna till särskilda boenden liksom tillgång till fasta läkare för de boende
- Verka för en lagändring som säkerställer att alla kommuner har en förpliktande samverkansöverenskommelse med regionen om hur personer som bor i särskilt boende eller i hemsjukvård ska få tillgång till läkarvård och medicinsk behandling.
- Verka för att alla kommuner genom samverkan med regionen får tillgång till en medicinskt ansvarig läkare (MAL)
- Utveckla stöd och information till anhöriga. Det gäller t ex närståendepenningen, för den som vårdar en svårt sjuk anhörig, så att den kan användas i större utsträckning. Kommunerna har möjligheter att erbjuda stöd i olika former.
- Verka för högre, och mer generella, statsbidrag samt att särskilt stimulera ekonomisk utveckling i landsbygdskommuner. Detta i syfte att finansiera hög kvalitet i äldreomsorg samt andra välfärdstjänster och samtidigt undvika höjd kommunalskatt.
- Säkerställa valfrihet och patientinflytande inom sjukvård och äldreomsorg
- Säkerställa att det finns möjligheter att flytta till trygghets- eller äldreboenden för de som vill och behöver det. Men det finns också många äldre där möjligheten att få bo kvar hemma är en

viktig del av att känna att de har makten över sina egna liv, och i förlängning också hälsa och välmående.

FÖREBYGGANDE HÄLSOVÅRD OCH TANDVÅRD

Det finns idag stor kunskap om vilka åtgärder som främjar äldres hälsa. Men vilken typ av hälsofrämjande insatser som erbjuds varierar stort i landet. Med en tydlig nationell samordning utifrån ett välutvecklat hälsofrämjande program, kan äldre i hela landet ges bättre verktyg att förebygga ohälsa och hålla sig friska längre. I detta ingår att utveckla olika screeningprogram som tidigt kan upptäcka olika sjukdomar tex inom cancervården för både kvinnor och män.

Ett stort folkhälsoproblem i gruppen äldre är psykisk ohälsa, även om det ofta hamnar i skymundan i den offentliga debatten. Enligt Socialstyrelsen rör det sig om så mycket som 20 procent av alla äldre som lider av någon form av psykisk ohälsa. Många gånger är den psykiska ohälsan kopplad till olika fysiska sjukdomar. En starkt bidragande orsak är också ensamhet. Ofrivillig isolering och känsla av utanförskap hos äldre är ett av de största sociala problemen i Sverige i dag och det växer hela tiden. Samhället måste därför bli bättre på att fånga upp äldres psykiska ohälsa.

Mat är något som har stor betydelse för människors livskvalitet – så även för äldre. Måltider handlar både om att ge energi och näring men också att bidra till glädje, gemenskap och meningsfullhet. Undernäring är ett problem hos många äldre. Ett skäl är bristande aptit, som många gånger hänger samman med fysiska sjukdomar och läkemedel. En annan orsak är dålig tandhälsa som gör det svårt att tillgodogöra sig maten och näringen.

Allt fler äldre har idag kvar sina tänder långt upp i åren. Med åldern kommer dock ökad risk att drabbas av problem med tänderna, på grund av bland annat läkemedelsbehandling, svårigheter att ta sig till tandvården och att sköta sina tänder själv. En bristande tandhälsa riskerar att medföra sjukdomar och hälsoproblem, därför är det angeläget att äldre har god tillgång till tandvård till rimliga kostnader.

Centerpartiet har under mandatperioden:

- Drivit på för den primärvårdsreform som nu påbörjats – en viktig del handlar bland annat om att stärka primärvårdens grunduppdrag om att inkludera förebyggande och rehabiliterande insatser. Det är inte minst viktigt inom äldreomsorgen

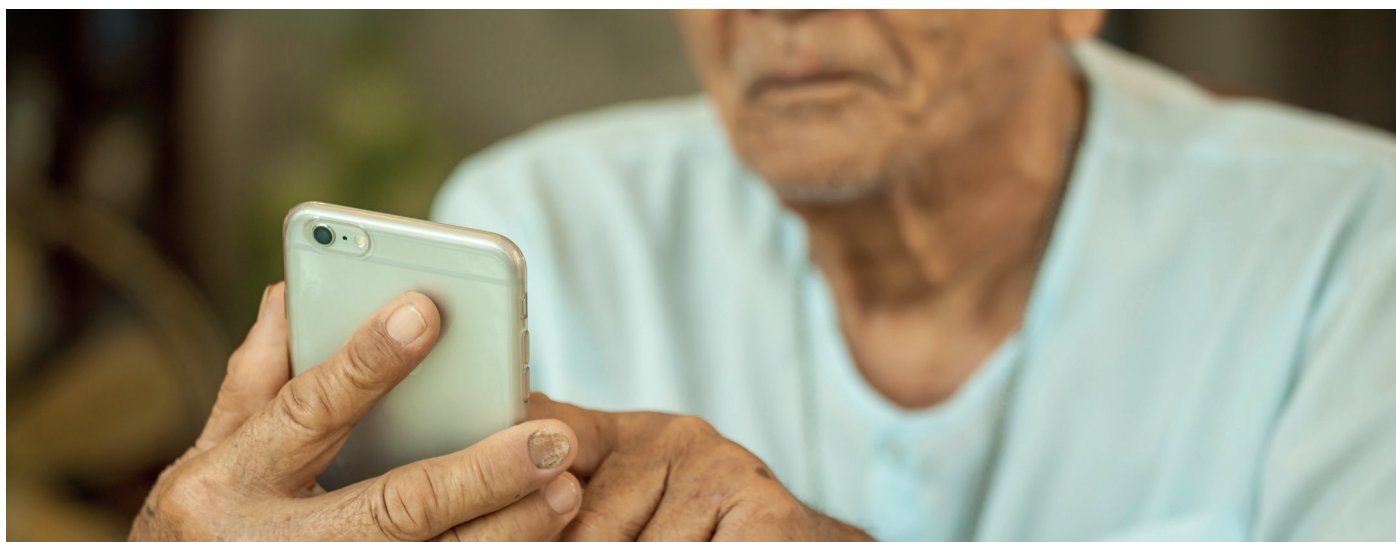
Centerpartiet vill framåt:

- Att alla personer som är 70 år eller äldre ska erbjudas ett hälsosamtal. Mötet ska utmynna i en hälsoplan som är återkommande och uppföljande.
- Att Sverige utvecklar ett nationellt program för äldres hälsa inriktat på kraftfulla förebyggande insatser. Ett hälsovårdsprogram för äldre ska vara inriktat mot att förebygga sjukdom och kan innehålla samtal om bland annat kost, motion, fallskadeprevention, vaccinationer, psykisk ohälsa, ohälsa kopplat till ensamhet med mera.
- Höja kompetensen i primärvård och socialtjänst kring äldres psykiska ohälsa.
- Se över hur lagstiftning och nationella kunskapsstöd kan säkerställa ett bättre och jämlikt stöd för personer som inte behöver omfattande vårdinsatser men som upplever otrygghet och ensamhet i sitt hem
- Verka för olika screeningprogram för tidig upptäckt av cancer
- Låta måltiderna i äldreomsorgen i högre grad än idag utgå från individens behov och önskemål,

främja aptit och matglädje och bli en tydligare del av omvårdnaden.

- Utveckla tandvårdsstödet så att resurserna i högre grad riktas mot dem med störst behov, som äldre och sjuka, samt personer med små ekonomiska marginaler. Vi vill också stärka den förebyggande tandvården och se mer uppsökande verksamhet för att alla äldre ska få nödvändig tandvård

DIGITALISERING OCH VÄLFÄRDSTEKNIK

Den digitala utvecklingen ger helt nya möjligheter att göra vården och omsorgen mer tillgänglig, effektiv och säker. Inte minst för äldre innebär utvecklingen stora vinster. Med möjligheten att koppla upp hemmen och patienten till specialistsjukvård och primärvård kan en allt större del av vården och omsorgen klaras i hemmet. På så sätt kan välfärdsteknik hjälpa äldre personer att bo hemma längre, bidra till att stärka den personliga integriteten, och ge ökad säkerhet, underhållning och kommunikation. E-hälsa och välfärdsteknik ger också nya möjligheter att erbjuda en likvärdig vård och omsorg i hela landet.

E-hälsa och välfärdsteknologi används fortfarande i förhållandevis begränsad skala i Sverige. Ett starkt bidragande skäl är den stora variationen av journalsystem och dokumentation som används i regioner, kommuner och av privata vårdgivare samt en omodern lagstiftning. Det är också mycket angeläget att arbetet med bredbandsutbyggnad fortsätter.

För att äldre personer ska kunna ta del av digitaliseringens möjligheter krävs att de har tillgång till rätt kunskap. Många äldre har en hög digital vana och använder sig av internet dagligen. Samtidigt finns en grupp – framför allt personer över 80 år – som saknar tillräckliga kunskaper om hur man använder olika digitala verktyg och tjänster. I takt med digitaliseringens utveckling krävs därför att samhället säkerställer att alla kan använda sig av digitala tjänster fullt ut och i möjligaste mån erbjuda alternativ till den som har svårt att nyttja dessa.

Centerpartiet har under mandatperioden fått fram:

- Beslut om att bygga ut den digitala infrastrukturen i hela landet. Alla bör ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där de normalt befinner sig senast år 2023.
- Centerpartiet har länge varit pådrivande i frågan om att utvidga RUT-avdraget till att omfatta även IT-tjänster i hemmet. Detta har nu blivit verklighet.

Centerpartiet vill framåt:

- Se ett tydligare nationellt ansvar för att stödja upphandling, implementering och utvärdering av

välfärdsteknik

- Snabba på utbyggnaden av den digitala infrastrukturen så att vårdtjänster på bred front kan bli tillgängliga. Alla regioner ska få i uppdrag att erbjuda både fysiska och digitala besök.
- Bygga ett system av e-hälsokonton för alla medborgare. Medborgare ska kunna föra in egengenererade hälsodata och annan information som är av värde i mötet med vården i sitt e-hälsokonto
- Låta nätläkare ingå i samma ersättningsystem som resten av vården, nå alla invånare, och bli en ekonomiskt hållbar vårdform.
- Säkerställa att kommunerna når dem som sällan eller aldrig använder internet. Här kan de kommunala biblioteken vara viktiga aktörer.
- Att framtidens 5G-nät parallellt ska byggas ut på landsbygden och inte enbart i storstadsregioner. För att kunna ge likvärdiga förutsättningar för exempelvis digital hälsa ska PTS kräva att operatörer som får frekvenstillstånd för att bygga ut 5G-näten ska bygga både i stad och på landsbygd.

KULTUR

Kulturen och folkbildningen är nycklar till en bättre folkhälsa. Genom kultur- och idrottsevenemang skapas möjligheter för människor att mötas. Att delta i sådana aktiviteter kan vara ett sätt att bryta den ensamhet som många äldre upplever.

De restriktioner som följt av pandemin har drabbat många kulturverksamheter, men har också medfört att fler blivit vana att delta vid olika typer av digitala arrangemang. Kulturen har på flera håll varit ett stärkande inslag under coronapandemin med bland annat dans och sång som framförts utanför äldreboenden. Möjligheten att kunna delta i kulturaktiviteter digitalt och på distans kan i ännu högre grad bidra till att tillgängliggöra kulturen för fler. Det är en positiv utveckling som Centerpartiet vill värna och främja.

Centerpartiet har under mandatperioden fått fram:

- Ett antal omfattande kultursatsningar för att stödja kulturell verksamhet som har drabbats av restriktioner till följd av pandemin.

- Förstärkta satsningar för bibliotek i hela landet

Centerpartiet vill framåt:

- Alla, oavsett ålder, bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation ska ha möjligheter att delta i kulturliv som rymmer både professionellt buren kultur och amatörers skapande.
- Stötta föreningslivet och de mötesplatser som gör att det kan finnas ett rikt utbud av kulturaktiviteter nära där människor bor
- Möjligheten att både ta del av kultur och själv skapa genom digital teknik måste också tas tillvara.
- Satsningar på kultur inom vård och omsorg bör uppmuntras och stödjas, dessutom bör metoder inom rehabilitering med natur- och kulturupplevelser främjas.
- Se ett kulturlyft för vård- och omsorgspersonal. Det finns många exempel på hur kulturen har varit ett stärkande inslag under coronapandemin med bland annat dans och sång som framförts utanför äldreboenden. Mycket bra verksamhet finns men en förstärkning av kunskaper för vård- och omsorgspersonal skulle ge än mer utbyte över tid.

Centerpartiet